

Б.М. Гнатківський, канд. екон. наук, доцент (*ДБТУ, Харків*)

Д.О. Попов, здоб. ОС PhD (*ДБТУ, Харків*)

ВЛАСТИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ПАРАДИГМІ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Теоретичне осмислення сутності ресурсів як основи економічного розвитку, виявлення їх джерел, розробка шляхів, форм і методів їх використання дозволяє сформулювати принципи активізації економічної політики щодо інтенсифікації економічних процесів. В умовах посилення складнощів розвитку української економіки визначення ресурсних можливостей має стати пріоритетним напрямом стратегії будь-якого господарюючого суб'єкта. Тенденція залежності економічного зростання від стану потенціалу очевидна, завжди відзначалася творцями теорії економічного зростання та підтверджується практикою господарювання.

Потенціали підприємств характеризуються властивостями, що типові для будь-яких економічних систем, зокрема: цілісністю, взаємозв'язком і взаємодією елементів, складністю, комунікативністю, ієрархічністю, множинністю опису, здатністю до розвитку, альтернативністю форм функціонування та розвитком, пріоритетністю інтересів систем глобального рівня, пріоритетом якості, потужністю.

Основними властивостями економічного потенціалу суб'єктів бізнесу в парадигмі інвестиційно-інвестиційної моделі розвитку вважають такі:

1. Цілісність економічного потенціалу. Тобто всі компоненти потенціалу служитимуть загальній цілі, що сформульована перед системами. Цілісність потенціалів забезпечується генеруванням та імплементацією в процесі формування та використання таких принципів: спільності та єдності цільових функцій для виробничого потенціалу, загалом і кожного окремого компонента зокрема; спільності визначених критеріїв результативності функціонування та подальшого розвитку компонентів і самого потенціалу загалом.

2. Складність економічного потенціалу. Виявлено в наявності кількох складових і компонентах. При цьому кожний з них представлений сукупністю окремих частин. Так, виробничий потенціал підприємств має містити в собі, наприклад, основні виробничі фонди, які серед інших компонентів міститимуть робочі машини й устаткування. Своєю чергою, це буде основне технологічне обладнання. Крім того, у системах існують окремо зворотні матеріальні та інформаційні взаємозв'язки між

компонентами потенціалів.

3. Взаємозамінність економічного потенціалу підприємств, альтернативність його компонентів. Однак її не слід розуміти механічно, хоча в її базі лежить технічна і технологічна особливість процесів виробництва. Тому як одну з форм заміни компонентів виробничого потенціалу слід розглядати накопичення виробничих ресурсів через застосування новітнього обладнання, технологій, енергій, інформаційного забезпечення та ресурсної бази, методів організації управління й організації виробництва. При цьому ступені альтернативності непостійного характеру залежатимуть від економічних ситуацій, рівнів постійного розвитку виробничого потенціалу, особливості формування та результативності господарської системи. Також важливим є розуміння того, що теоретично компоненти зможуть заміщувати один одного в необмеженій кількості, але існуватимуть межі взаємозамінності. Крім того, ці процеси періодичні за своїми кількісними та якісними характеристиками, але, передусім, за часом. Загалом, завдяки таким характеристикам компоненти потенціалу мають здатності досягати збалансованості та рівноваги між окремими елементами.

4. Взаємозв'язки і взаємодії елементів економічного потенціалу. Являють собою якісний і кількісний зв'язок, який виражено мірою відповідності та співвідношень матеріальних і нематеріальних факторів виробництва. Інтегральна дія компонентів свідчить про наявність структурованого виробничого потенціалу, а також розмір його мінімальної та максимальної віддачі. Стає зрозуміло, що для досягнення істотного зростання віддачі виробничим потенціалом недостатньо поліпшення тільки одного компонента. Найвищої віддачі потенціалу можна досягти лише при одночасній системі модернізації всіх чи хоча б окремих його компонентів.

5. Здатність економічного потенціалу підприємств сприймати елементи новітніх та інноваційних досягнень і здобутків науково-технічного прогресу. При цьому виробництво з вищою науковотехнічною ємністю стане результативнішим і матиме ширші перспективи розвитку.

6. Гнучкість економічного потенціалу. Свідчить про можливість переорієнтації виробничих систем на виробництво нової інноваційної продукції, використання інших матеріалів тощо, без базових змін їх матеріально-технічної бази та оснащення. Вимоги до збільшення гнучкості виробничого потенціалу будуть особливо актуальними в умовах нестабільної ринкової обстановки, зростання коливань обсягів і структури існуючого попиту, прискорення темпів зростання запровадження науковотехнічного прогресу в аграрному виробництві.

7. Класовий характер економічного потенціалу. Таким переважно визначаються масштаби та структура. Так, мета модернізації систем виробництва полягає в бажанні капіталу відійти від вирішення соціальних

проблем, отримати нові стабільні джерела надприбутків, результативного засобу впливу на трудові виробничі ресурси.

8. Потужність економічного потенціалу. Представляє кількісну оцінку продуктивності та здатності потенціалу підприємств. Потужність потенціалу господарюючого суб'єкта відбиватиме місце окремого господарського підрозділу в галузевій і народногосподарській структурах відповідних потенціалів. Вони служитимуть базовою сполучною ланкою між визначеним уже виробничим потенціалом господарюючого суб'єкта, науково-технічним потенціалом суспільства й економічним розвитком існуючої ринкової системи.

Якісними характеристиками слід вважати здатність компонентів потенціалу до сприйняття досягнень науково-технічного прогресу, гнучкість, потужність економічного потенціалу суб'єктів. Соціально-економічна відмінність полягає у класовості, а також здатності до формування потужності.

Економічний потенціал передбачає реалізацію потенційних можливостей, виражену в досягненні економічного ефекту. Економічний потенціал суб'єктів бізнесу в парадигмі інвестиційно-інвестиційної моделі розвитку є інтегральною оцінкою потенційних можливостей, наявних у ресурсному потенціалі, та реалізації їх задля досягнення економічного ефекту.

Інформаційні джерела:

1. Бачевський Б.Є., Заблодська І.В., Решетняк О.О. Потенціал і розвиток підприємства. Київ : Центр навчальної літератури, 2009. 400 с.
2. Бугай В.З., Горбунова А.В., Ключова Ю.В. Теоретичні основи формування потенціалу підприємства. *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. № 1. С. 27–33. URL: https://web.znu.edu.ua/her-:ald/issues/2011/eco_2011_1/2011_1/027-33.pdf.
3. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2005. 352 с.
4. Федонін О.С., Рєпіна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2004. 316 с.